

מהמרפאה לכלא - עבירות התחלות והטלת מום בצבא

תופעת ההתחלות בצבא הינה תופעה נפוצה ביותר ועם השנים אף השתכללה באמצעות שיטות מגוונות. קיימים מקרים רבים של חיילים אשר הטילו בעצמם מומים - החל משבירת עצמות ועד לדברים חמורים יותר, הכל בכדי לחמוק משירות צבאי. אמנם לא הכל מודעים להשלכות המשפטיות האפשריות של מעשים אלו, שעשויות להסתיים בשהייה ממושכת מאחורי סורג ובריח. עו"ד אסף דוק מסביר מהם העונשים שנקבעו בגין עבירות אלו ומדוע צה"ל מתייחס אליהם בחומרה כה רבה.

מה העונש המרבי שנקבע לחייל שהתחלה או גרם לעצמו מום בכדי לחמוק משירות צבאי?

סעיף 100 לחוק השיפוט הצבאי קובע כי חייל שגרם לעצמו מום או מחלה, או אפשר לאדם אחר לגרום לו למום ומחלה, או לחלופין החמיר מום או מחלה קיימים, כל זאת בכדי לפסול עצמו מהשתתפות בשירות צבאי, או לפסול עצמו מלמלא תפקיד לו היה ראוי ללא המחלה או המום, דינו **10 שנות מאסר**. כמו כן, סעיף 101 לחוק קובע **מאסר למשך שנתיים** לחייל שהעמיד פני חולה או בעל מום בכוונה לפסול את עצמו לשירות או למילוי תפקיד.

לפי סעיפים אלו בהתאם לדין שחל על אלו המשרתים בצבא, כל מעשה בו חייל פוגע בעצמו בצורה כזו אחרת, בכדי לקבל ימי מחלה, פטור משירות או שינוי תפקיד, ייחשב כעבירה פלילית קשה מסוג פשע, שהעונש המרבי עליה הוא עד 10 שנות מאסר, כולל רישום פלילי. אמנם, בדרך כלל הענישה המקובלת במקרים של חיילים שהורשעו בעבירה זו הינה בין מספר חודשים של עבודות צבאיות לבין מספר חודשי מאסר בכלא צבאי. יש להדגיש שהמונח מום מתייחס גם לפגיעה זמנית שהחייל גרם לעצמו, גם הקלה ביותר.

מהו העיקרון העומד מאחורי עבירת התחלות והטלת מום?

קיים בצה"ל מיתוס משכבר ימים על כך שפגיעה עצמית נחשבת עבירה של "פגיעה ברכוש צה"ל". אמנם, בפועל האיסור על התחלות או הטלת מום אינו קשור כלל לעבירות רכוש בצבא, אלא ניצב יסוד אחר: תכלית האיסור על התחלות הינו למנוע מחיילים להשתמש מתפקיד כזה או אחר, לעצב עבור עצמם את מסלולם הצבאי או אף לקבל פטור משירות, בזמן שחבריהם נושאים בנטל. כמו כן, עבירת ההתחלות והטלת מום פוגעות במוכנותו וכישרותו של הצבא כיוון שאיכות כוח האדם נפגעת כתוצאה מעבירה זו. בנוסף, חייל שהתחלה או הטיל מום בכוונה תחילה עלול לקבל טיפולים רפואיים יקרים, ארוכים ואינטנסיביים, טיפולים אשר יכלו להינתן לחיילים שאכן זקוקים להם.

אי לכך, חייל שגרם לעצמו מום בכוונה ובכך הוביל לכדי נכות זמנית או קבועה, לא יקבל ממשד הביטחון הכרה כנכה ולא יהיה זכאי לתגמולים וכן לזכויות אחרות הנובעות מנכותו.

העמדה לדין צבאי בגין עבירת התחלות או הטלת מום

חייל שנחשד או הואשם בגין עבירת התחלות או הטלת מום יעבור חקירת מצ"ח הסובבת סביב המניע לפגיעה העצמית. יחד עם זאת לא קיימים קריטריונים חד משמעיים הנוגעים לעת בו יועמד לדין פלילי והאם התביעה הצבאית תסתפק בהעמדתו לדין משמעתי בתוך יחידתו. אי לכך, לא ידוע האם חייל שגרם לעצמו לחבלה בכוונה וקיבל על כך מספר ימי מחלה יתייצב למשפט בבית דין צבאי או לא.

נעצרת או הואשמת בעבירת התחלות או הטלת מום - מה עליך לעשות?

במידה וקיים נגדך חשד שגרמת לעצמך חולי או מום בכוונה תחילה, עליך להתייעץ עם עורך דין צבאי באופן מיידי. ישנה עדיפות לכך שתתייעץ עם עורך דינך טרם חקירתך במצ"ח שילווח וידריך אותך לאורך ההליך נגדך. זכור שבצבא לקירות יש עיניים ואוזניים, ולכן חשוב שלא תדבר על כך עם אף אחד, גם לא עם אחד מ"חבריך", חוץ מאשר עם עורך דינך. עורך דין צבאי בעל ניסיון בתחום יפעל למען חפותך ויציג את גרסתך באופן המהימן והמקצועי ביותר.

נוכח חשיבותה הרבה של החקירה במצ"ח ונוכח ההשלכות מרחיקות הלכת שעשויות להיות לה על המשך ניהול ההליך הפלילי נגדך, חשוב שתיוועץ עם עו"ד צבאי טרם החקירה. דע - כי התייעצות משפטית עוד בטרם הגעתך לחקירת מצ"ח עדיפה על פני יעוץ בדיעבד ותיקון טעויות שנעשו במהלך החקירה. במידה והסתבכת בביצוע מעשה העשוי לגבש נגדך חקירה פלילית במצ"ח באפשרותך ליצור עימנו קשר בכל שעה בטלפון **052-6885006** או באמצעות הטופס המקוון באתר. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.